

פ ר ו ט ז ו ק ר ל .מס. 142/ב

מישיבת ועדת הכספים, שהתקיימה ביום ד'
כ"א באייר תשי"ז (22.5.57) בשעה 8.40

ש.ו.ב.

הנוכחים

- חברי הוועדה:
- י. גורי - היו"ר
  - י. אפרתי
  - י. בדר
  - י. בן אהרן
  - ש. דיין
  - מ. חזני
  - א. הרצפלד
  - ז. טוביב
  - י. ספיר
  - ח. רובין

- מוזמנים:
- שר האוצר ל. אשכול
  - מר אמיר - מטעם משרד האוצר
  - ד"ר קיטרון - מטעם משרד המשפטים
  - מר אריאלי - סגן מנהל משרד האוצר
  - מר דר-זיו - יועץ משפטי למשרד האוצר

ס ד ר - ה י ו ם

- א. איטור צווי מכס (מס' 20 ו-21) וצו בלו על משקאות מסכרים;
- ב. שאלות חברי הוועדה לשר האוצר ותשובות.

הנני פותח את ישיבת הוועדה.

היו"ר. י. גורי:

ש. דר-זיו : הצו הראשון, הנושא את המספר 20, בא להעלות מ-30% ל-50% את המכס המוטל על "בד ומוצרים אחרים המצופים חמרי השחזה (גיר #שש# זכוכית ובד שמיר)"! העלאה זו באה בעקבות בקשתו של בעל המפעל המייצר מוצרי אלה בארץ, ואין הוא יכול לקיים את מפעלו לרגל ההתחרות הקשה עם אותם חומרים המיובאים מחו"ל, שמחירם הרבה יותר נמוך - 83 לירות לעומת 125 לירות אלף גליונות המיוצרים בארץ, לאחר שיועלה שיעור המכס כמוצע; היום ההפרש גדול עוד יותר. הפער לא הוקטן יותר, מחוץ כוונה ללחוץ על בעל המפעל ליעל את מפעלו כדי להתקרב למחירי היבוא.

היו"ר י. גורי: הועדה נוהגת לבחון כל הצעה להעלאת שיעור המכס, מחוץ אספקטים אחדים: א. באיזו מידה תעודד העלאת המכס את היצור הקומי; ב. באיזו מידה תושג עלידי העלאה זו גם או בעיקר מטרה פיסקאלית; ג. באיזו מידה עלולה העלאת המכס להפחית את המאמץ ליעולו של הופעל בארץ; ד. באיזו מידה עשויה העלאה זו לגרום להעלאת מחיריהם של מצרכים חיוניים ועממיים בכלל, ובפרט של מצרכים הכלוליים באינדקס.

ש. דר-זיו : היינו נאלצים לבוא לעזרתו של מפעל זה על ידי הלאת המכס למוצר המוגמר המובא מחוץ-לארץ, כי אילו היינו רוצים במקו זה להקל עליו על ידי הוזלת המכס על חומרי הגלם בהם הוא משתמש, היהדבר חל על מפעלים רבים המשתמשים בחומרי גלם אלה.

אשר לבחינה הכלכלית של העלאה, הרי הצו נדון בוועדת המכס, בה יוביח כלכלנים ושיקוליהם הביאו להעלאת הצעה זו. אין מקום להניח כי יורפה המאמץ לעמוד בהתחרות, כי הפער שנשאר הוא די גדול. אשר להשפעת העלאה על ההתייקרות, לא אוכל להביא כרגע תחשיב מדוייק.

י. בדר: אין אני מתנגד להעלאה זו באופן ספציפי, אם כי לא ברור עדיין אם היא לא תשמש תואנה בידי המעוניינים בכך להעלות כל מיני מחירים. חומת המגן שאנו מקימים בהדרגה וצעד צעד סביב הייצור המקומי, מגנה מזמן על תוצרת לקויה ומפשרת רווחים שאיש עדיין לא חייב עד תומם, הנכנסים הן לכיסי היצרנים והן לאוצר. על ידי כך אנו מעלים את המחירים בפנים הארץ ומעלים את הוצאות הייצור. השיטה כולה מביאה לתוצאות שליליות ביותר לגבי כח עמידתו של המשק ומטייע בצורה מזיקה ביחוד על הערך הריאלי של המטבע.

היו"ר י. גורי: מאחר ואין התנגדות לצו זה באופן ספציפי, אני רואה אותו כמאושר.

צו להעלאת מכס (מס. 20) - א ש ר

היו"ר י. גורי: אבקש למסור דברי הסבר לצו מס. 21

מר אריאלי: שעה שחלה בשנה שעברה ירידה מסויימת במחיר #ה# הכותנה מארצות הברית, הוחלט כי מאחר שמחירי המוצרים המבוטסים על הכותנה אינם משתנים, יכנס ההפרש לקופת האוצר. בינתיים נעשתההורדת המחירים בעל אופי קבוע, #ה# ומאידך גדל גם אחוז הכותנה המיוצרת בארץ. נראה לנו על כן שיש הצדקה לחבוע מכס מגן לכותנה המקומית זה יהווה בערך 30% של מחיר הכותנה.

מ. חזני: אם כך, הרווח עדיין גדול למדי.

מר אריאלי: יש לנו מכשיר נוסף להכוונת העניין: רשיונות היבוא. נראה מה תהיה השפעת המכס במשך שנה אחת. ההערכה היא כי מתוך תוצרת שנתית כללית של 6000 טון יביאו השנה בערך 2000 טון, וההכנסה של המכס תביע ל-700,000 לירות בערך.

ז. טווייב: יש לי הרושם כי התחשבים של היצרנים מבוסס על המחיר הממוצע של הכותנה. לכן, אני יעלו את המכס ירחיף מדי על כוונתו יבוא, ל יוכלו לשלם כל כך הרבה בעד הכותנה המקומית, או שיעלו את המחירים.

מר אריאל: אני יכול להבטיח כי העניין ייבדק.

הצו להעלאת מכס (מט. 21) - א ו ש ר

היו"ר י. גורי: אבקש למסור דברי הסבר על הצו להעלאת הבלו על משקאות משכרים..

_____: הבלו על בירה הופחת לעונת החורף, לפי בקשת היצרנים שקיוו להעלות על ידי כך את הארכייה בעונה זו. הוסכם מראש כי הסידור הוא נסיוני ורק לעונת החורף. עתהמחזירים את המצב לקדמותו.

מר אריאל: בתי החרושת לבירה אינם יכולים להגיע לתעסוקה מלאה אלא בחדשי הקיץ, ולכן הוצאות החזקה בית החרושת הן גדולות מאד. כוונתנו היתהשאט על ידי הקלה מסויימת יצליחו להגדיל את התפוקה בחורף גם כן, וזכר להשיג הורדת מחיר הבירה לכל ימות השנה. הנסיון ל י הצליח, ולפן מחזירים את המצב לקדמותו.

מ. חזני: מדוע צורת חישוב הבלו היא כל כך מסובכת?

מר אריאל: הצמדנו את הבלו למחיר הבקבוק, כדי שעה הסרת הפיקוח על המחיר ידעו היצרנים שכל העלאה שיעלו את המחירים לא תהיהכדאית. תעשייה זו בכללה אינה מתפתחת כראוי. הסטונאים טוענים כי מדיניותהסיווק של היצרנים מכשילה את העניין. רוחיהם שלהקמעונאים כל כך נמוכה בענף זה, עד כי הם מעדיפים למכור יותר תוצאת אחרת. מלבד זאת כרוך ייצור הבירה ביבוא חומרים העולים במטבע זר. עם כל האמור, אני מקבל את הדעה שבמשך הזמן עלינו להציע תעריף יותר מתקבל על הדעת.

י. בדר: שעה שקיימנו דיון בקשר להטלת יתב מגן על בירה, קבלנו משלחות של היצרנים ושל הפועלים בענף, וסוכס שכדי לא לפגוע בענף זה במיוחד, יוטל יתב מגן גם על משקאות קרים אחרים. החלטהזו שונתה כעבור כמה זמן על ידי האוצר. אני מציע לאשר כרגע את הצו, אך יחס עם זאת נמנה ועדת משנה קטנה שתברר את בעיותיו של הענף באופן יסודי, יחד עם אנשי האוצר ועם היצרנים.

מ. קלמר: השאלה היאאם המדובר בהכנסה כספית כל כך גדולהלאוצר, עד כי יש הכרח להעלות שוב שח הבלו. יתכן שאם ישאר אותו תעריף מוזל, תעלה הצריכה.

מר אריאל: ההבדל במחיר לא השפיע כלל. התעריף לבקבוקים הגדולים נשאר כפי שהיה, אך הוספנו תעריף נמוך יותר לבקבוקים קטנים. בקבוקים אלה לא נמכרו כמעט כלל. כל הסידור נקבע ביזמת יצרניהבירה, אנו רק באנו לקראתם.

הוחלט: א. לאשר את הצו לדבר בלו על משקאות משכרים. ב. להקים ועדת משנה בראשות ח"כ בדר אשר תבחון באת בעיות ענף ייצור הבירה.

בו שאלות חברי הוועדה ות/ובות שר האוצר

י. בדר:

ברצוני להעלות בפני שר האוצר כמה שאלות:
א. מה הסיכוי ליחידות משקיים הצפויים מעורסום
שתי ההודעות המדיניות בעקבות ביקורו של מר ריצ'ארדס?

ב. לאחר ביקור הוועדה בנגב הגעתי לידי מסקנה כי
אין ערך לאותן עשרות מליונים שהושקעו במפעלים, אם לא תובטח גם תחבורה
זולה, כלומר אם לא תוגשם תכנית של קו רכבת.

ג. רצוני לשמוע אינטורמדיה אם לא משר האוצר, הרי
מפיו בתור יו"ר ודעת השרים הכלכליים, על ענין הגרוטאות. היו לי תמיד
חפקות גיחס לאפשרויותיה של תעשיית פלדה בארץ, אך מאחר שהפלדה כבר מיוצרת
שם, אני מטיל ספק בנכונות הנוהל לפיו יכולים הם לרכוש רק את מלוא כמות
הגרוטאות או להטאילו את הכל ליצוא.

ד. שמענו כבר לפני שנה בערך כי תוך כמה שבועות יובא
לדיון "חוק הקארטלים". מה המצב בענין זה?

ה. שמעתי על מקרים שונים של מומחית מקרב העליה החדשה
שיכולים היו להשיג עבודה במקצועותיהם הודות לעזרת מכרים או קרובים,
אולי טיין מתחשבים בכך שעה שקובעים להם את מקום השתכנותם. אילו היה
יתר תאום בענין זה, יכול היה האוצר לחסוך לעצמו תקעה כל כך גדולה
בקליטת כל משפחה מטוג זה.

היו"ר י. גורי:

אנו שומעים תלונות בענין הגרוטאות בכל פעם שאנו
מבקרים בחיפה. הפעם הוסיפו על התלונות נגד מדיניות
משרד המסחר והתעשייה גם תלונה על אי-מילוי הבטחה מפורשת שלא להוציא עוד
רשיונות יצוא לגרוטאות.

מבין הבעיות שהוצגו בפנינו בשעת הסיוור באילת, הייתה
החריפה ביותר בעיית המים, המחריפה מדי יום. באופן תאורטי יש כמה דרכים
לפתרון הבעיה: קדוחים נוספים, זיקוק מי הים, או המשכת מוביל המים הארצי
עד אילת. צריך לבחון דרכים אלו ולהסיק מסקנות.

ז. סוזיב:

א. מתי יביא שר האוצר את הצעותיו בקשר להגדלת חיוב
הפחת לתעשייה?

ב. מה בענין האגרות לשכון?

ג. קראתי שנסתיימה הפצת אגרות הבטחון; האם הכל נמכר ממש?

ד. האם יש איזה חשבון חדשי על סכומי הדולארים מכטפי
הרטטיטוציה, שנמכרו לאוצר?

ה. יש ב"הארץ" מהיום התקפה חריפה מצד חברת הנדסה
בחיפה על המדיניות בטח זה. רצוי היה לשמוע תגובה על כך.

י. ספיר:

א. מהו ההסדר ביחס להקמת מפעל הזהורית: איזה חלק מן
המפעל עומד להיות מוקם עתה, כיצד ישרת מפעל זה את
המשק, אלו הבטחות ניתנו לבעל המפעל, מה הזכויות המיוחדות שהובטחו לו,
ומה השתתפות הממשלה בענין.

ב. יש הנחות האומרות כי התפתחות האינדוסטריה האחרונים
מראה נטייה להתפתחות אינפלציונית. מוטב שנשמע כבר בשלב זה מהי הדעה השוררת
באוצר.

ג. היו לנו דיונים אחדים על ענין מקורות, אך לא סוכמו.

ד. רצוי שנקבל אינפורמציה יותר מפורטת על אספקת

הנפט הפרסי, ועל הצנור מאילת להובלתו.

ה. טרם נתפרסמו המספרים על גמר שנת התקציב 1956/57 בפועל.

ו. בעקבות תלונות רבות שישנן על העברת הפיצויים מגרמניה,

יש הערכה ואומרת כי בערך שליש הכספים נשארים בחוץ-לארץ, ויש שאפילו עזבו
את הארץ כדי להנות מכספם במלואו. כדאי היה לחשוב על שער גבוה יותר לפיצויים.

מ. חזני:

א. מה מדיניות האוצר בקשר לשווייט באינדוסטרי?

ב. האם אפשר לקוות כי העליה מפולין תימסך באותם

ממדים, או שהפרעות הן רציניות?

ג. מהו קצב השכון לקליטת העליה: מה יושג וכמה יחסר?

ד. בענין הקליטה - לאן הוטפו העולים שהגיעו בחדשים

האחרונים? מלבד זאת יש הכרח לשנות באופן דחוף את הנוהג הקיים, לפיו

נוחניה לכל עולה באניה 8 לירות ויחור אין מתעניינים בפרנסתו. נאמר לי

במחלקת הקליטה כי זוהי המדיניות, מאחר שמניחים כי לפל אחד יש משהו

למכור, ומזה יתקיים עד למציאת פרנסה. גישה זו היא פטולה, כי לא לכל אחד

יש מה למכור כדי לספק קיומו; שנית, המטען מגיע הרבה זמן אחרי העולים

עצמם, כך שבינתיים ישנם לא מעטים הגוועים ממש ברעב.

ה. מה נעשה לצורך חיזוק המושבים לאורך רצועת עזה?

ידוע שקיימת פרצה בין נחל-עוז לבארי, וצריך היה להקים שם ישוב חדש.

הגרעין מוכן, ואין לבזבז את הזמן.

ו. בטיוורנו נוכחנו גם בהכרח להמשיך את קו החטמל הארצי

עד מפעל האשלג. המסך הקו הזה צריך לעלות 2-2,5 מליון לירות, ואילו כעת

ולה הצריכה של מפעל האשלג ושל אורון יחד כחצי מליון לירות לשנה.

ז. בכל מפעלי הנגב המטבחים אינם כשרים ובכך נסתמת

דרך הקליטה בהם בפני פועלים שומרי מסורת. לשם התקנת הסידורים הראשונים

להכשרת המטבחים דרושים רק כמה אלפי לירות, לצומת עשרות המליונים שהוקצו שם.

ח. דרושה חוטמת מטבחי הזנה, בעיקר במועצות האזוריות.

ט. רצוי היה לקבל הטבר ממצה על טיב הטענות הרבות

הנשמעות בזמן האחרון מצד יבואני המכוניות מצד אחד, ומצד "קייזר פרייזר"

מצידך.

י. היה מדובר על הקמת מפעל להרכבת קטנועים, בצפת. זה

היה תורם ודאי רבות לחזוקה הכלכלי של צפת, אך נודע כי כור יקים מפעל

כזה במפרץ חיפה ולכן התכנית בצפת בוטלה. האם אפשר לעשות דבר כדי לבצע את

התכנית הראשונה למען צפת?

י. בן אהרן:

רצוני לקבל אינפורמציה בכמה וכמה עניינים:

א. פעילותו של חוק הריבית; ב. מלווה השכון; ג. בעיות

הקשורות בקו הנפט, וההצעות להקים ישובים לאורך מסלולו; ד. האם יש לממשלה

עמדה לגבי תביעותיהם של 200 עד 350 יהודים נכחי מסנות ריכוז נאציים באוסטריה

שאינם מקבלים פצויים אישיים לפי החוק; ה. מה עמדת הממשלה לגבי האצה של

הקמת מעוואה צבורית של יצואנים, לברור בעיות שונות והטרת אי-הבנות המרעילות

את היחסים, כגון ענין הגרוטאות?

ו. בענין הטלת מכס על חפצי עולים, דומני כי לגבי אותם

מכשירים וחמרים המובאים כדי לשמש יסוד לפרנסתו של האיש בארץ במקצועו,

רצוי היה לדחות את גביית השלומי המכס הגבוהים עד לאחר סידורו הראשוני לעתים

סילוק חשבון המכס מחייב למכור אותם חמרים שעליהם צריך היה לבנות פרנסתו.

ז. האם יש המשך ליוזמה של בצוע קמוצים במנגנון המדינה?

ח. מה מצב המשא ומתן על המלווה הצרפתי?

ש. דיין:

א. מה הסיכוי כי תבוצע תכנית להקים ישובים לא-חקלאיים

בדרך בין באר-שבע לאילח? שמענו כל כך מצד משרד העבודה

וגם מנהל משרד הבטחון.

ב. שר החקלאות הודיע בכנסת ובוועדת הכטפים כי בסתיו הבא

יהיו מים לגליל התחתון מן הכנרת, אך מצד המרכז החקלאי שמענו כי הדבר טרם

הוכרע. אני מבקש לקבל אינפורמציה מוסמכת.

ג. היו הערכות שונות על אפשרויות ההתייבות באזור עדולם

בעקבות פעולה של הכשרת קרקע - יש שדיברו על אפשרות ליישב יותר מ-800

משפחות, ויש שדיברו על תכנית ליישב 500 משפחות ב-10 ישובים. מה יבוצע?

א. הרצפלה:

- א. יש שמועות כי האוצר עמד להוציא אגרות בקשר לקליטת עלייה.
- ב. מה הסיכויים להתיישבות חדשה בעיקר בנגב?
- ג. מה בענין קידוחי מים, שהם התנאי העיקרי להתיישבות

בערבה?

היו"ר י. גורי: שמענו מפי יו"ר עיריית באר שבע שבועיית מקומות העבודה היציבים בעיקר מחריפה, אם כי במקומות עבודה זמניים יש פחות מחסור מאשר במקומות אחרים. הוא טוען כי בעיקר מסוד המסחר והתעשייה יינו מנהל מדיניות נבונה בחלוקת מפעלי התעשייה, כי בבאר שבע ישנם התנאים להקמת אותה מפעלים שהוקמו במקומות אחרים.

שר האוצר ל. אשכול: אני משיב תחילה לשאלתו של מר בדר.

בעקבות ההודעות הקשורות בבקורו של מר ריצ'ארדס, אני יכול להגיד שאנו מחכננים "התקפה כספית" על ארצות הברית. בקרוב חבוא ועדה מטעם הבנק ליצוא ויצוא, ויש להניח כי נקבל חלק מן המלווה שבקשנו, ואולי אף את כל היתכום. הלואה זו קשורה ישירות בתכנית החקלאית, פרט לירדן.

נסינו להשפיע על נציגינו בארצות הברית כי ילחצו במיוחד על ה גת כספים לצרכי שכונן, אך להם נראה כי לחץ כזה צריך להיות מופעל רק בכליית המקובלים עד כה. אנו חשבנו להפעיל זאת כלפי הממשלה, כלפי יהודים הקשורים בכלים המקובלים שלנו, וגם אולי להקים חברה פיננסית פרטית, עסקית. דעתו של אבן וגם של אחרים היא, כי במידה שאנו מפעילים לחץ על אישים שונים, הוא צריך להיות מכוון לשיטות הקיימות - היינו השגת מענק יותר גדול, והשגת יותר עודפי מזון.

בשעת ביקורו של ריצ'ארדס עצמו לא דברנו על כסף, בסרם יובא לסיוו עצם העניין. יתכן שהאנשים שלנו שם ימצאו לנכון להפעיל לחץ ישיר על הממשלה או על ידי הקונגרס. אם תהיה הרגשה שאפשר להשיג סכום גדול, יתכן ונתעכב גם אנחנו. בשבועות הקרובים נוכל לראות אם המדובר בסכומים רציניים. יש הטוענים כי חייבים לנצל הזדמנות זו, באשר יתכן וזה יתפתח לדבר יסודי שיימשך לא רק שנה אחת, אך עד עכשיו לא דובר על כך. יש בקונגרס אנשים הלוחצים על ריצ'ארדס למען חלקה של ישראל; אנו תפסנו בינתיים עמדה של "גאים". צריך יהיה לגייס כל לחץ אפשרי, גם לצרכי קליטה ועלייה. במידה ותהיה כדאיות בכך, אפשר יהיה להפעיל גם את הנימוק של מקורות העלייה.

בענין המגבית המאוחדת אין בשורות טובות; העניין מתנהל בעצלתיים. אולי יסע עוד מישהו השבוע לשם כדי לעזור אותם.

ביקר כאן שוארץ לצורך דיון במפעל האגרות הקשורות עם העלייה. הם חושבים כי אם תוצא סדרה של "אגרות בית" היינו כל אגרת 3000 דולאר להקמת בית בישראל, הרי זה עשוי למשוך לתרומה נוספתגם אלה שכבר רכשו אגרות אחרות. דעתי היתה שהדבר כדאי רק אם אפשר להוציא לפחות 10,000 אגרות ואין לפרוט את העניין פרוטות. השבוע קבלנו ממנו מסק בו הוא חובע להפעיל את התכנית - כנראה הגיע למסקנה שכדאי הדבר.

אנשים כמו קלוזניק ולובוויאל, שבאו עם המשלחת שהיתה כאן לפני שבועיים, התלהבו לעצם הרעיון ואני חושב כי אנו חייבים לנסות ולעשות צעד רציני. הם בונים שכונות באצות הברית, אך לא בסטנדרדים הבאים בחשבון אצלנו, ומלבד זאת מתבססים הם בעיקר על משכנתאות. אנו היינו יכולים להציע להם כ-100 מליון לירות משכנתאות שיש כבר היום על שכונות, והן נפרדות כמעט במאה אחוזים. זה נותן כבר היום הכנסה של 4-5 מליון לירות לשנה. צריך לצרף משכנתאות אלו לגוש אחד, ונציע לקבוצת אנשים שעלכל דולאר שהם יהיו מוכנים להשקיע בעניין, נשקיע גם אנו לירה אחת או שתיים. באים בחשבון כ-500 אנשים כאלה, והם יכולים ללא ספק להפריש ובעד עד סצי מליון דולאר. לויט אמנם רצה לבנות כאן, אך בכספים שלו לא בכסף שלו, וגם כן לפי סטנדרד אמריקאי. יתכן שהפעם נוכל להצליח עלידי חברה משכנתאות, ולשם כך מוכנים אנו למסור להם את הקמת השכונות במקומות האטרקטיביים ביותר (באר שבע, מגדל אשקלון וכד'). אנו נהיה מוכנים להוטיף ערבות ממעלתית פרט לאותם מאה מליון לירות שנצטרף, והנחתניה ההכנסה שציינת. יתכן שהם יסכימו להשכיר את הבתים לעולם. אם אמ כלל נמצא אוזן קשבת והם ירצו להקים חברה, מוכנים אנו לשתפות את ירצו בה - הכל תלוי במטא ומתן.

י. ספיר:
עד היוחאין תמונה באיזו מידה שכר הדירה שנחנע מן המשתכנים בכל השכונות שהוקמו על ידי הממשלה, יש משום החזרת האמורטיזציה וגם משהו על חשבון ריבית של הוון. טעה שרוצים להציע לאנטי-חוץ לעשות זאת, צריך מושגים על כך.

שר האוצר ל. אשכול:
המטכנתאות מטחלמות כמעט במלוא מאת האחוזים. על חשבון אמרוטיזציהוריבית מקבליה כ-10%, היינו זה ישחלפ תוך 10-12 שנה, ובמקומות מסוי מיט אפילו תוך חמט שנים. אלה כספים שאפשר וצריך להפעילם.

אשר לצורך ברכבת לנגב, אין אני מתלהב באותה מידה. מטפלת בכך גם ועדת סקר ישראלית, וגם מומחים צרפתיים. אם אומרים שהקטע התחתון יעלה 50 מליון לירות, הרי ברור לי כי העברת המסילה דרך לב הנגב תעלה פי שלשה, כי הדרך עוברת בין הרים. גם מנקודת ראות בטחונות וגם למען פיתוח השטח, צריך להעביר את המסילה דרך המרכז. עד אשר לא יהיה ברור לחלוטין שההשקעה כדאית, אינני מתלהב לה. בקשתי שיבדקו הצעה להקים רכבת פרימיטיבית ביותר. בעיית השמירה בלבד על רכבת בכל הקו הזה היא בעיה כבדה ביותר. בינתיים עושים את כל ההכנות כדי להוביל מסילה עד אורון. הענין דרוש ביעקו לצורך הובלת אשלג ופוספטים, והפוספטים מפוזרים במקומות אחדים. אשר לאשלג, יש הצעה להעביר את התרכוזת בצנור לאשקלון או לאילת. לשם כך צריך להפוך חלק מיט המלח לברכה סגורה על ידי סכר, לחת למיט להתאיד ואחר כך לשאוב את התרכוזת באמצעות הצנור - בהתאם לתכנית שהועלתה ידי זנזיבר לפני שנים רבות. הנטייה הכללית בעולם היא לעבור להובלה באמצעות צנורות ככל שהדבר ניתן, כי זו חובלה זולה ביותר. אנדרי מאיר, אחד האחים שהם בעלי בנק גדול צרפתי-אמריקני, הציע לנו לקבל את בצוע המפעל הזה על עצמו, כתמורה על אי-השתתפותו בהנחת צנור הנפט - כנראה על פי רמז מגבוהההלא יהיה כדאי.

שאלת מסילת הרכבת עדיין לא נחרצה, כי משרד הפיתוח נלהב לענין זה יותר ממני. זה יהיה נושא לברור בוועדת השרים הכלכליים. אני חושב כי "תכנית זנזיבר" ניתנת לבצוע בקלות רבה יותר, אם כי צריך לערוך על כך סקר. עיקר העבודה היא עבודת עפר שיש לנו אפשרות לבצועה, ואחרי כן הנחת צנור בקוטר 10-12 צול. אחר כך צריך יהיה להקים בית חרושת לעיבוד החומר, וגם בכך נוכל לעמוד. גם כיום המפעל יש המלח אינה טמונה בבית החרושת, אלא בקטיי הגטת החומר. אנו מקווים כי בסופו של דבר מפעלהאשלג יעבוד ויחזן 100-150 אלף טון, ויש המדברים על הרחבתו בשלבים עד מליון טון.

בענין הגרוטאות אינני מניח שיש חלוקי דעות במדיניות. לפני כמה שנים, כאשר עוד לא היו מסוגלים לעבד את הגרוטאות, העדפתי את יצואן מחוץ הנחה כי באותו מטבע זר שנקבל תמורתן נוכל אחר כך לקנות אפילו חומר גלם לאותו בית חרושת. בינתיים המצב נשתנה. אינני חושב שבענין זה תלין אשמה עם אחד המשרדים הממשלתיים. אין להוציא מן הארץ גרוטאות פרט לאלו שאינן נחוצות להם והם מודיעים כי לא ישתמשו בהם, אך האמת היא שאין חאום.

אינני בטוח שהקמת מועצה צבורית נוספת תהיה לטובת הענין. יש מועצה כלכלית, ואפשר להעלות נושאים כאלה עלסדר יומה; היא תוכל להקים מחוכה ועדת משנה. בכל הטענות נגד המדיניות כלפי מפעליים מקומיים, לא תמיד יכולים המפעלים האלה לטעון שהם זכאים להגנה. לעתים באות הטענות כדי לחפות על פגעים בחוצות המקומית.

חוק הקארטלים הוא בידי ועדת השרים לעניני חקיקה.

(המיך הישיבה רשמה מי)

לבני שליחת עולים בניגוד לרצון קרובים - מצד אחד יש לנו מספר קשה מאד עכשיו. השנה יהיה צורך לבנות כ-40,000 יחידות. הסכימה היא! כ-55% אזורי פיתוח, 28% ערים ומושבנות הקיימים, 17% בהתיישבות. על פי זה מתאמצים ללכת. ישנם קרובים שמתאמצים לא להגיע לנטל כדי לא לראות את הקרובים. אחר כך הם אומרים: תביאו אותנו, אני אסדר אותו.

י. ספיר: ואם אדם בא ורוצה לעזור לקרובו, הוא חייב לשחרר מכך את המוסדות?

שר האוצר ל. אשכול: כן. אם בא אדם, אנחנו רוצים ליישב אותו, לטפל בדימונה. בא קרובו ואומר: יש לי מקום, אני אסדר אותו בפתח-תקוה. מה זאת אומרת? זה הולך על חשבון מישהו אחר, הוא ישלח אותו ללשכת העבודה.

אם בא עולה עם אמצעים שלו - טוב, אז הוא בכלל לא בא אלינו. אבל אם בא עולה בלי שום דבר, וקרובו אומר שהוא רוצה לסדר אותו בסביבתו, אלא שאנחנו נבנה לו בית ונדאג לו לעבודה - יש מקרים שגם את זה אנחנו עושים, זו אמנם פרוטקציה אבל איננו שולל זאת, כי פרוטקציה יש בכל מקום.

הייתי לפני זמן מה בדימונה. אומרים: תבנו בתי-חרושת. איך נבנה? מדינת ישראל אינה יכולה לעשות זאת בעצמה. קודם כל צריך לבנות את הבתים, אחר כך מתחילים ללחוץ ולהקים מפעל.

כאשר מישהו בא וכבש הלואה, הוא מקבל. כאשר שטעתי זאת לא הייתי מאושר, טכמה ניטוקים. קודם כל מה עושה היהודי שמקבל 1500 לירות הלואה? הוא הולך וקונה לו בית באיזה מקום טיוב, וזה מגדיל את המחנק. אבל היות והלחץ הוא גדול, אז האיש שאליו באים לבקש את ההלוואה אין לו ברירה והוא נותן אותן. אנחנו הכנו לנו תכנית לפיזור האוכלוסייה, ועושים זאת.

בהרבה מאד מקרים נראה שמה שהיא רוצה זה סחוף לחוק, אבל הוא לוחץ ובהרבה מקרים הוא מקבל. אולם אין לנו הרבה מה להתאונן על כך.

ביחס לשיכון, שוב אותו דבר. כל השיכון הארעי הוא לא ארעי. הייתי בתוך הבתים וראיתי הכל. לדעתי זה שיכון לשנים. אבל בדולרים, אני חושב שאנחנו מוציאים על זה יותר מאשר על בנין, אלא שזה הולך יותר מהר, וכשאתה עומד תחת לחץ גדול של עליה - אין ברירה. אין ספק שהאסבסט הוא יותר טוב, זה מסנדרד יותר גבוה מאשר היה לפני חמש שנים. יש בטחיר הפרש מסויים, אבל הזמן הוא הגורם הקובע.

מים באילת. במשך השנתיים האחרונות יש שם מי זיקוק. תה"ל וסקורות שלחו איש לאטריקה, כדי ללמוד את הבעיה. אני אמרתי שלא ייתכן שאילת תשתמש במים החקלאיים המעטים שבערבה, וכנראה שזה לא יועיל, ישפכו שם הרבה מים. לדעתי צריך לעשות הכל כדי שישתמשו במי הים. עשו חשבון והתברר שקוב מים צריך לעלות שם 35-40 גרוש. אני אומר לעצמי שאפילו אם זה יעלה לירה, זה כראוי. המים בניצנה צריכים לעלות 30 גרוש הקוב. במשאבי-שדי - 12, 13 או 14 גרוש. ואין להעלות על הדעת שהחקלאות תשלם זאת. אבל אנחנו הרי רוצים להקים ישובים בניצנה. המים במצפה רמון, שבו אנחנו מקימים עכשיו ישוב, עולים 70 גרוש הקוב. ברור לי שנעשה זאת, כי אנחנו צריכים לעשות זאת. ביטבתה, הנמצאת 40 ק"מ מאילת, יש שם באר שמפיקה 200 קוב לשעה. ובכן אמרנו שלפי שעה נתן 5000 קוב לתמנע, 2500 קוב לאילת ו-2500 לתמנע, בהנחה שאם אילת תזקק את המים, אז אלה יחזרו לחקלאות. אולי בינתיים ימצאו דרך לתמנע בתמנע במי הים. העמדנו במשאבי שדה צינור מים של 18 צול פלדה, והוא יתן מים. זה דורש באמצע עוד בית-שאיבה, ובית-שאיבה תובע הקטת ישוב.

מפעלי תעשייה בבאר-שבע. אני רוצה להגיד שמדימונה
התרגשתי יותר מאשר בבאר-שבע, כי לבאר-שבע יש ראש עיר. מנקודת השקפת
ים המלח, צריך יהיה לבנות מרכז יותר קרוב, כי מדוע צריך להוביל את האנשים
מרחק של 40 קילומטר עד המפעל? אפשר לעשות מרכז יותר קרוב. אם בדימונה
יהיו מפעלי תעסוקה ותעשייה רציניים, אז אפשר יהיה לבוא ולהוציא 200-300
איש, ולהקים להם מרכז יותר קרוב לים המלח. זה יעלה מחצית הכסף. כל מה
שנוכל לעשות, נעשה.

חבר הכנסת סוזיב שאל על פחת ומה זמנו. אני
מוכן להשיב על כך באחת הישיבות הבאות. אני צריך עוד להביא את זה לפורום
של אנשי תעשייה, אני חושב שתוך שבוע ימים ייגמר משהו.

אגרות לשיכון. אנחנו רוצים להשיג טילווה,
והיום אני צריך להיפגש עם אנשי הבנקים. בשב היום זנחפט דרכים.
יש כל מיני מחשבות, ולאחר שאשב עם הבנקים, יהיה טעם לענות על השאלה.

אני מוכן להגיד בישיבה הבאה מה הזרם של הדולרים
ורסטיטוטן. אני חושב שזה לא רע, זה צריך להיות בין 2 - 2,5 לחודש.

אשר למפעל הזהרית, לפני כמה זמן היה ידוע שהאיש
המסקיע מסתלק. אטרתי: כל מי שמסתלק אני במקומו. יחסרו עוד טיליון
לירות או שני טיליון - אני אהיה במקומו.

אשר לענין מקורות, דומני שהכל ברור. יש רק גיוון
עצלנות, וצריך להביא את הענין לסיומו.

עצמאות כלכלית לשלושים שנה - אדרבה, מי שרוצה
להוכיח שזה יהיה לפני זה - יוכיח.

סיום צינור הנפט לאילת והבטחון באספקת נפט
מפרס. על הבטחון אינני יכול להגיד דבר, אנחנו כולנו רוצים שיהיה בטחון.
בינתיים החוזה פועל.

על יתר השאלות אשיב בישיבה הבאה.

היו"ר י. גורי: בהמשך למה שדיברנו אתמול על סדרי העבודה, יש
לי הצעה פחות או יותר מסודרת ואני רוצה להביאה
לידיעת חברי הוועדה.

בשבוע הבא ביום ב' תתקיימה שתי ישיבות של ועדות
הטענה במקום ישיבת הוועדה כולה. הוועדה שאני מרכז תטפל בשבוע הבא בחוק
מס רכוש עירוני, חוק מלווה עממי מיוחד, ופרסום ספר הניסוחים מס' 3 על
פי בקשתו של שר האוצר להוציא חלק מהניסוחים מכלל פרסום. בהמשך הזמן
נעסוק באותה ועדה בדו"ח מבקר המדינה ותיקונים בחוק מבקר המדינה.

חבר הכנסת אפרתי ירכז את הוועדה שתדון בחוק
המס, הבלו, מס קניה ופטור מיוחד.

חבר הכנסת קרגמן יטפל בשאלת גימלאות לסרים,
וחבר הכנסת בן-אהרן יטפל בענין גימלאות לסופטים.

כדאי לדון בשני הענינים בוועדה אחת בראשותו
של חבר הכנסת קרגמן.

היו"ר י. גורי: טוב.
בענין החסמל מטפל חבר הכנסת בהיר. חבר הכנסת
בדו נתבקש לרכז את הוועדה שתדון על המדיניות ברסיונות ואגרות. בענין
הסוכנים והטיפול בקניות במסגרת השילוחים יטפל חבר הכנסת סוזיב. יש גם
חוק הארנונה, ובזמנו נתבקש חבר הכנסת דיין לטפל בזה. הוא ממשיך.

אנחנו נרכיב את הוועדה, ובענינים הלוחצים יותר
הם יטפלו בימי שני; אשר לענינים פחות לוחצים - חברי הוועדה ידאגו לסגור
להם זמן. אפשר לצרף לוועדות חבריים אחרים שאינם בוועדת הכספים.

הישיבה נסתיימה בשעה 11.00.